

דמויות מן ה"חשייטל".

מנدل "אוברזניק"

2

פירוש המילה "אוברזניק" הוא שם מקובל לפיו כינוי את בעל. כך היה מקובל בעיירות דאו. גם הדורות הבאים של האנשים אלה ירשו את שמותיהם. בכל העולם אפשר לפגוש אנשים עם שמות כמו "ספוזינקוב" – סנדר או "שנידר" – חייט וכו'. במדינות דוברו אנגלית, אליהן היגרו יהודים מזרחה אירופה אפשר לפגוש הרבה שמות משפחה כללה, אבל בכלל שוני פונטי שימושי חידושים דוחים לא יודעים בעצםם שמותיהם באו משורשים מזרח אירופיים – אשכנזים – כגון "שומינקר" – עשה נעלים, או "שנידר" אותו שנידר (באנגלית אין זה כל שימוש).

"אוברזניק" בא מילה "אוברז". באוקראינית זאת תמונה אבל מסוג מיוחד. רק ذיקנות של דמויות הקשורות בdot נקרא "אוברז" – בשפות אחרות ובהן ל"aicognin". מנдел האוברזניק מכיר אוברזים לאוכלוסייה המקומית. הייתה לו עגלה רתומה לטוס עלוב וזה היה מעביר את האיקונים מכפר לבית ובמאץ על-אנושי משכנע אותו האיכרים לרכוש איקוני בתפאי תשלום מאד נוחים, האוכלוסייה הcryptic בהזביה הייתה מושפע "אלב" אותו טימן להם איזה שהוא "אוברז". כפי שאפשר לנחש בכל התמונות היה מופיע "אלב" אותו טימן "מקולל" שכל היהודים היו מהונכים מהילדות לשנוא אותו כמותג של ישו – האויב העיקרי של היהודות. אני זוכר חוויה חזקה מאד מילדותיו המוקדמת – במראה הראשונה. פעט באמצעות לילה ואני בבן שלוש התעוררתי על מנת לעשות את צרכי כפי שהרגלתי. הסיר היה בחדר הכנסייה אליו שמתי את צרכי. היה חורף, והחל היה מואדר דרך החלונות המושלגים ע"י רוח מלא. פתאום ראתהי באורך כל הקירות שורה של דמויות מזרחות בתוך מסגרות שלמים עומדות על הרקפות בגובה נסן צבעות בעבעים חזקים: הזרחות מאוים מוקף בתמונות שאף פעם לא ראיתי בחיי. נבהلت נרא והתחלתי לבכות בקול קולות. כל הבית התעורר, הרגיעו אותי והשכיבו בחזרה במיטהי. נרדמתי, כשסימני דמעות עד לא יבשו על עיני.

בבוקר על יד השולחן ראייתי דמות לא מוכרת. זה היה מנдел אוברזניק. האוכל את ארוחת הבוקר שהזגשה לו ע"י אימי. הסתכלתי בסקרנות בהה. הוא היה גלי ז肯 ובל פאות – נידר. בזמנים בהם אצל יהודי. היו לו שפם קטן אוחבב מטודר כפי שהיה אז מקובל אצל חנויים. הייתה לו כיפה על הראש והוא היה איש מאמין. שמעתי איך שהוא סיפר לامي את הרשתקאות הימים של אטמול – על כל צורתי ולא לא חסרו. תפט אותו בדרכן שלג כבד וחתונות נרלוון למרות שהי מוגנות נגד פגע טבע. אין ברירה היה עליו להכנס ואוון לבתינו שייתיבשו.

הוא חתכל לפניהם על המהומה אשר קרה בלילה בגלל זה וגם על זה שהתרומות היו של "זוייס". היה איסור מוחלט להכנס תרומות מסווג זה לבית יהודי.

המקרה הוא השאיר בזיכרוני רושם עז. אני תוהה איך מנגד המשכן התגבר על הסתירה بي' היוטנו היהודי מאמי ובין הצורך למכירות התרומות בשביל ההורשת הדלה אשר אפשרה לתאכיל את משפחתו מרובת הילדים. על מנת למכוון את התרומות הוא היה חייב לראות אותן ולשכח לפני הקונס. מעטים הם האנשים אשר ראו כל כך הרבה צלבים בתזרות גבולה כזו – רק חכמים כללו לחתרות אותו. אולי הוא קיבל יותר מיוחד מהרב המקומי – לו זה היה רב "שלום עלייכם" הדבר היה אפשרי. אך תדע את דרכי היהודים. סתירות ביה לא חסר. מה לא עושים בשביל ההורשת ?

דמויות מן ה"השטייטל".

מנدل "אוברזניק"

פירוש המילה "אוברזניק" הוא שם מקצוע לפיו כינו את בעלו. כך היה מקובל בעירות דאז. גם הדורות הבאים של האנשים אלה ירשו את שמותיהם. בכל העולם אפשר לפגוש אנשים עם שמות כמו "ספוז'ינקוב" – סנדLER או "שנידר" – CHIYT וגו'. במדינות דוברו אנגלית, אליהן הגיעו היהודים ממזורת אירופה אפשר לפגוש הרבה שמות משפחה כאלה, אבל בכלל שניי פונטי משמעותי היורשים לא יודעים בעצם שמותיהם באו משורשים מזרח אירופיים – אשכנזים – כגון "שוממייך" – עושה מעליים, או "שנידר" אותו שנידר (באנגלית אין לה כל משמעות).

"אוברזניק" בא מילת "אוברז". באוקראינית זאת תמונה אבל מסוג מיוחד. רק דיקנאות של דמויות הקשורות בדת נקראו "אוברז" – בשפות אחרות הכוונה ל"aicounin". מנדל האוברזניק מכר אוברזים לאוכלוסייה המקומית. הייתה לו עגלת רתומה לסוס עלווב ובה היה מעביר את האיקונים מכפר לכפר, מבית לבית ובמאמץ על-אנושי משכנע את האיכרים לרכוש איקוני בתנאי תשלום מאד נוחים, האוכלוסייה הכפרית ברובה הייתה ענייה, ורק כך אפשר היה להכנסיים להם איזה שהוא "אוברז". כדי שאפשר לנחש בכל התמונות היה מופיע "צלב" אותו סימנו "מקולל" שכלי היהודים היו מחונכים מהילדות לשנותו אותו כמותג של ישו – האויב העיקרי של היחידות. אני זכר חוויה חזקה מאד מילדותי המוקדמת – כנראה הראשונה. פעם, באמצע לילה ואני כבן שלוש התעוררתי על מנת לעשות את צרכי כפי שהרגלתי. הסיר היה בחדר הכנסייה אליו שמתי את צעדי. היה חורף, והחל היה מואר דרך החלונות המושלגים ע"י ירח מלא. פתאום ראתהי באורך כל הקירות שורה של דמויות מזורות בתוך מסגרות שלמים עומדות על הרצפה בגובה צ'ען צבעות בצבעים חזקים: הרגשתי מאויסט-מווקף בתמונות שאף פעם לא ראתה בחיי. נבהلتתי נורא והתחלתי לבכות בקול קולות. כל הבית התעורר, הרגיעו אותי והשיבו בחזרה במיטתי. נרדמתי, כשסימני דמעות עוד לא יבשו על עיני.

בבוקר על יד השולחן ראייתי דמות לא מוכרת. זה היה מנדל אוברזניק האוכל את ארוחת הבוקר שהוגשה לו ע"י אמי. הסתכלתי בסקרנות רבה. הוא היה בלי זקן ובלוי פאות – נידר בזמנים ההם אצל יהודי. היו לו שפם קטן צהבהב מסודר כפי שהיה אז מקובל אצל הגויים. הייתה לו כיפה על הראש והוא היה איש מאמין. שמעתי איך שהוא סיפר לאמי את הרפתאות היום של אتمול – על כל צורותיו ולאה לא חסרו. תפס אותו בדרך שלג כבד והתמונה נרטבו למורות שהיו מוגנות נגד פגעי טבע. בגין ברירה היה עליו להכנסיים אותן לבתינו שייתיבשו.

הוא חתיכל לפני אמי על המהומת אשר קרימה בלאה בגל זה גם על זה שהחותמות היו של "גויים") רזה איסור מוחלט להכניס תמונות מסווג זה לבית יהודי. המקרה הזה הוא לשאול בזיכרוני רשות עז. אני טועה איך מגדל חטף התגבר על הסתירה בין יהותו יהודי מאמין ובין הצורך למכירת התמונות בשבייל הפרונט הדולח אשר אפשרה להאכיל את משפחתו מרובת הילדיים. על מנת למכור את התמונות הוא היה חייב לראות אותן ולשבח לפני הקונים. מעטים הם האנשים אשר רואו כל כך הרבה צלבים בתנויות נבואה כזו – רק הכרמים יכולים למתחרות-אותו. אולי הוא קיבל יותר מיוחד מהרב המקומי – לו זה היה הרב שלום עליים" הדבר היה אפשרי, אך תודע את דרכם הייחודיים. סתייחסות ב"זה לא מסר? מה לא עשיהם" בשבייל פרונטה?